

Forumul științific organizat de Ministerul Afacerilor Interne și-a finalizat lucrările

Astăzi, conferința științifico-practică internațională cu genericul "Asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă", și-a finalizat lucrările.

Organizată sub egida Ministerului Afacerilor Interne, Academiei "Ștefan cel Mare" și Fundației "Hanns-Seidel" din Germania, conferința a adunat sub auspiciile sale un impunător număr de savanți și personalități notorii din 15 țări ale lumii, experți în domeniul apărării drepturilor omului și activitatea internelor, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, conducători și reprezentanți ai ministerelor de forță care, timp de două zile, au discutat diferite aspecte ale problematicii anunțate, oferind și soluții axate pe cadrul juridic național și internațional.

În finalul ședinței de astăzi, participanții au adoptat Rezoluția forumului științific.

Rezoluția

conferinței științifico-practice internaționale

Asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă

Situația social-economică și politică din ultimii ani a condiționat apariția în societate a diferitor situații de conflict în baza divergențelor de interese în domeniul economic, politic, național, religios sau de altă natură. Acestea generează deseori stări de criză, care pot provoca ulterior tulburarea ordinii și liniștii publice prin diferite manifestări cu caracter de masă. Totodată, statul, prin intermediul organelor sale de drept, este obligat să asigure respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, inclusiv cele care se referă la întruniri și manifestări publice legale.

Începutul secolului XXI este o perioadă în care s-a înregistrat o creștere semnificativă a protestelor și dezordinilor de masă care au avut loc în diferite țări ale lumii, inclusiv în Republica Moldova, Germania, Franța, România, Azerbaidjan, Rusia, Ucraina etc. Iar la capitolul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în asemenea situații de criză, au apărut o serie de probleme încă nerezolvate până la momentul actual. Astfel, reținerile și arestările în masă a oamenilor nevinovați, care s-au folosit

de dreptul lor legitim la întrunire pașnică, urmate de alte acțiuni ilegale în privința acestora, mulți din ei fiind înjosiți, maltratați, torturați, tratați inuman și degradant, reprezintă o dovadă certă de nerespectare a drepturilor și libertăților cetățenilor care au participat la protestele din aprilie 2009 desfășurate în Republica Moldova.

Actualmente s-a ajuns la o etapă când se cere impunerea problemei relevării determinantelor acestui fenomen negativ, inclusiv a problemei îndreptățirii oamenilor nevinovați și reparării prejudiciului cauzat victimelor care au suferit în rezultatul acțiunilor ilegale menționate mai sus, astfel încât să fie restabilit echilibrul și echitatea socială corespunzătoare. În legătură cu acest fapt, cetățenii trebuie să primească răspuns la toate întrebările ce se referă la acțiunile tuturor celor implicați în evenimentele respective, la erorile și inacțiunile care au fost admise de conducătorii forțelor de ordine și la impactul acestora asupra consecințelor prejudiciabile survenite. Prin urmare, acești factori au determinat necesitatea organizării și desfășurării conferinței științifico-practice internaționale, al cărei obiectiv principal reflectă problemele ce vizează asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă, la care au luat parte prim-ministrul Republicii Moldova, Vladimir Filat, deputați ai Parlamentului, conducători și reprezentanți ai ministerelor de forță, ai organizațiilor nonguvernamentale, savanți și personalități notorii din țară și de peste hotare (SUA, Germania, Franța, Belgia, Spania, Polonia, România, Turcia, Rusia, Ucraina, Azerbaidjan etc.).

Lucrările acestui for științifico-practic au fost orientate spre examinarea minuțioasă și complexă a celor mai actuale probleme ce țin de asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, rezolvarea cărora necesită implicare maximă din partea instituțiilor guvernamentale. Încadrarea plenară în discuțiile purtate cu acest prilej a unor teoreticieni și practicieni din țară și de peste hotare a permis elucidarea unor aspecte deosebit de actuale, cu rezolvări bine argumentate a cadrului juridic național și internațional ce vizează asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în special a celor care se atribuie la perioada manifestațiilor publice cu caracter de masă.

Importante sunt și implicațiile participanților la conferință ce se referă la abordarea unor probleme de natură juridico-penală, procesual-penală, criminalistică, criminologică, psihologică, managerială și de drept internațional, considerate deosebit de relevante în ceea ce privește fundamentarea unei politici justificate de prevenire a transformării manifestațiilor pașnice în dezordini de masă, în acest context, fiind asigurată respectarea tuturor drepturilor cetățeanului la libera întrunire.

Participanții la conferință au înaintat o serie de concluzii, propuneri și recomandări, care, în viziunea lor, prezintă interes sporit și pot fi considerate ca puncte de reper pentru instituțiile de resort în asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor în masă:

- armonizarea și ajustarea continuă a prevederilor normelor dreptului național, care se

referă la protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestațiilor publice, la standardele și exigențele ce rezultă din actele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu referire la Declarația universală a drepturilor omului din 10 decembrie 1948; Principiile fundamentale de aplicare a forței și armei de foc, aprobate de congresul ONU în anul 1990; Codul de conduită a polițiștilor, adoptat prin Rezoluția ONU nr.36/164 din 17.12.1979; Declarația cu privire la poliție, adoptată prin Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 690 din 1979; Codul European de Etică al poliției, adoptat de către Comitetul Miniștrilor la 19.09.2001 etc.

- activitatea de înfăptuire a justiției și cea de contribuire la înfăptuirea justiției trebuie să fie strict dimensionată pe respectarea de către autorități a obligației de asigurare a unui tratament uman, cu respectarea drepturilor fundamentale a persoanelor implicate în activități judiciare sau legate de această activitate;

- prevenirea reținerilor și arestărilor ilegale, a torturii, relelor tratamente și a altor ingerințe a drepturilor fundamentale în contextul dezordinilor de masă include în sine obligația pozitivă a Republicii Moldova de a efectua investigații eficiente în ceea ce privește acuzațiile respective invocate în rezultatul evenimentelor din aprilie 2009;

- dezaprobarea declarațiilor precum că prin protestele și dezordinile de masă din luna aprilie 2009 s-a urmărit „uzurparea puterii”, pe motiv că savanții, teoreticienii și practicienii participanți la conferință care au cercetat multiaspectual această problemă nu au elucidat careva semne ce ar constitui componenta de infracțiune respectivă sau o altă infracțiune ce ar avea drept scop răsturnarea puterii de stat;

- specificul funcționării organelor polițienești constă în riscul sporit de violare a drepturilor persoanei în contextul dezordinilor de masă, fapt pentru care se solicită reevaluarea și ajustarea reglementărilor de drept în vederea diminuării riscului respectiv și asigurării unor garanții funcționarilor de poliție care participă la menținerea ordinii publice în situațiile de criză;

- identificarea impedimentelor ce vizează asigurarea respectării ordinii de drept, a drepturilor și libertăților constituționale ale omului, precum și eliminarea încălcărilor și lacunelor care se admit de către forțele de ordine în perioada manifestațiilor publice;

- intensificarea eforturilor pentru crearea unei instituții polițienești profesionale și coordonate, capabile să asigure respectarea drepturilor și libertăților omului, prin conformarea deplină la Acquis-ul comunitar și la standardele internaționale ce vizează acest domeniu, precum și elaborarea în contextul armonizării legislației a strategiei de menținere a ordinii publice;

- funcționarii de poliție care au participat la menținerea ordinii publice și dispersarea maselor nu trebuie să fie implicați în acțiuni de urmărire penală și contravenționale pornite în privința participanților la dezordini;

- crearea unor mecanisme eficiente de asigurare a drepturilor persoanelor reținute pentru participare la încălcări în masă a ordinii publice (asigurarea dreptului la apărare și dreptului la apel telefonic, respectarea termenilor de reținere etc.).

- elaborarea și implementarea unor măsuri capabile să consolideze cooperarea organizațiilor nonguvernamentale, societății civile și mas-mediei cu organele de drept în domeniul protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- evaluarea nivelului de dotare a MAI cu echipament special, a calității și cantității acestuia, precum și analiza materialelor de documentare colectate pe parcursul desfășurării dezordinilor de masă, care presupune aprecierea obiectivă și imparțială a acțiunilor desfășurate atât de organele de drept, cât și de către manifestanți, cu înaintarea concluziilor de rigoare și înlăturarea neajunsurilor constatate;
- analiza nivelului de pregătire specială și de coordonare a subdiviziunilor MAI și a altor organe de drept cu privire la gestionarea manifestărilor în masă, precum și a capacității lor de intervenție în cadrul unor asemenea evenimente, urmată de elaborarea unei concepții viabile privind îmbunătățirea calității acestui proces;
- dotarea arterelor principale din municipiile republicii, în special din mun. Chișinău, cu sisteme de supraveghere și înregistrare video continuă, care ar facilita: depistarea și fixarea infracțiunilor și a contravențiilor; sesizarea întrunirilor și demonstrațiilor, oferind posibilitatea gestionării și supravegherii instantanee a acestora, precum și alertarea subdiviziunilor teritoriale; fixarea obiectivă și imparțială a evenimentelor în cazul degenerării manifestațiilor în dezordini de masă, ceea ce va permite monitorizarea ulterioară a acțiunilor desfășurate de către manifestanți și forțele de ordine;
- dotarea subdiviziunilor specializate ale MAI cu mijloace tehnice și speciale performante, care ar permite curmarea acțiunilor ilicite în perioada întrunirilor, fără a prejudicia în mare măsură drepturile și libertățile manifestanților;
- crearea unor servicii în cadrul MAI, cu efectiv specializat și bine instruit sub aspect tactic, fizic și psihologic, cu dotări corespunzătoare pentru intervenții în situații critice, inclusiv în cazul dezordinilor de masă, care ar preveni depășirea limitelor de aplicare a armelor de foc și a mijloacelor speciale și ar asigura în măsură corespunzătoare respectarea drepturilor și libertăților cetățeanului. La rândul său, aceasta ar reduce cheltuielile pentru pregătire și echipament, iar numărul efectivului specializat s-ar micșora considerabil, fiind mai bine instruit și dotat;
- asigurarea dirijării eficiente a mulțimii prin cunoașterea psihologiei maselor și prin persuasiune – condiție sine qua non în evitarea actelor de vandalism și distrugeri, precum și a actelor de nerespectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în situațiile de criză;
- includerea în cadrul subdiviziunilor de poliție cu atribuții speciale în asigurarea și menținerea ordinii publice în perioada întrunirilor și/sau dezordinilor de masă a specialiștilor cu atribuții de psiholog-negociator, care, cunoscând trăsăturile liderilor și mulțimii, urmează să realizeze activitatea de neutralizare a agresivității maselor și a consecințelor negative care pot surveni;
- relevarea și studierea caracteristicilor personalității celor care organizează, instigă

sau participă la dezordini de masă și la cauzarea unor prejudicii în rezultatul acestora, inclusiv evidența și aplicarea față de ei a măsurilor de rigoare prevăzute de legislația în vigoare;

- cercetarea științifică profundă a celor mai răspândite forme ale manifestațiilor în masă care au provocat consecințe negative și analiza procedeelelor avansate de prevenire și combatere a acestora, precum și folosirea rezultatelor obținute în procesul de instruire a studenților și perfecționare a practicienilor în acest domeniu;
- reproiectarea agendei dialogului cu ministerele de resort din Statele UE, în sensul concertării pozițiilor și alinierii la politicile, practicile și acțiunile europene comune de prevenire a încălcărilor ce lezează drepturile și libertățile fundamentale ale omului;
- dezvoltarea sistemului de protecție și asistență a victimelor care au suferit consecințele fizice, morale sau materiale în urma încălcării drepturilor sau libertăților acestora;
- elaborarea și implementarea măsurilor care vor contribui la formarea culturii juridice a cetățenilor, la cunoașterea drepturilor și libertăților lor fundamentale, inclusiv cele care se referă la întruniri, precum și la minimalizarea comportamentului delicvent;
- inițierea și desfășurarea continuă a procesului de instruire, perfecționare și recalificare a studenților și funcționarilor MAI, prin însușirea practicilor moderne privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă;
- publicarea materialelor conferinței și expedierea lor participanților, comisiei parlamentare care anchetează evenimentele din aprilie 2009 ce au avut loc în Republica Moldova, factorilor de decizie și practicienilor responsabili de protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și de menținerea ordinii de drept.

Participanții la conferința științifico-practică internațională

„Asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă”

Chișinău,
28-29 ianuarie 2010

